







## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
1.	<p><b>Adamowicz Irena</b> (ur. 11 maja 1910 w Warszawie, zm. 12 sierpnia 1973 w Warszawie) – polska harcerka, jedna z naczelnych <u>Związku Harcerstwa Polskiego</u>. Ukończyła studia socjologiczne na <u>Uniwersytecie Warszawskim</u>. Przed II wojną światową była związana z żydowską organizacją <u>Haszomer Hacair</u>, działała w żeńskich władzach ZHP. W 1942 roku jako wizytator domów dziecka lub w przebraniu niemieckiej zakonnicy odbyła dwie najważniejsze misje: pojechała do getta w Wilnie, by zawiadomić tamtejszych syjonistów o dokonującej się Zagładzie w Generalnej Guberni. Następnie udało jej się wkraść do gett w Kownie, Szawlach i Białymstoku. Wielokrotnie przedostawała się do <u>getta warszawskiego</u>. Żołnierz <u>Armii Krajowej</u>, była łączniczką między <u>ŻOB</u> a AK. Uczestniczyła w <u>powstaniu warszawskim</u> jako sanitariuszka. Po 1945 pracowała w Polskim Biurze Repatriacyjnym we Frankfurcie jako tłumaczka, następnie wizytator domów dziecka, a później w Bibliotece Narodowej, W 1958 roku wyjechała na trzy miesiące do kibucu Mannit. Po powrocie SB zakazało jej utrzymywania jakichkolwiek kontaktów z przyjaciółmi z Izraela.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Komunalny Północny</p>  <p style="text-align: center;">E IX 3 – 8 - 2</p>
2.	<p><b>Banek Józef Wilhelm</b> (ur. 8 stycznia 1892 w Warszawie, zm. 15 lipca 1985 tamże) – polski księgowy, agent AK. Pochodził z rodziny ewangelickiej, był synem Augusta i Katarzyny z domu Brude. Jego starszy brat Henryk Banek był zesłańcem syberyjskim, odznaczonym Krzyżem Niepodległości. Dwukrotnie żonaty – z Teresą Elzą i Anną, zwaną Andzią, córką (lub wnuczką?) rosyjskiego generała, który zginął w powstaniu styczniowym pod Warszawą. Podczas okupacji hitlerowskiej ocalał w swoim mieszkaniu przy ul. Stalowej 46 m. 33 na warszawskiej Pradze żydowską rodzinę Dratwerów (Isaj Dratwer ur. 1 stycznia 1905, Warszawa, zm. 1985 - bakteriolog esperantysta. W latach 50. był sekretarzem generalnym Polskiego Związku Esperanto, a w latach 60. prezydentem Ligi Esperanto w Izraelu) oraz Izaaka Millera i jego siostrę. Tytuł Sprawiedliwego wśród Narodów Świata otrzymał wraz z drugą żoną.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Ewangelicko-Augsburski</p>
3.	<p><b>Bartoszewski Władysław</b> (ur. 19 lutego 1922 w Warszawie, zm. 24 kwietnia 2015 tamże) polski historyk, publicysta, dziennikarz, pisarz, działacz społeczny, polityk oraz dyplomata. więzień Auschwitz. Dwukrotnie minister spraw zagranicznych, Kawaler Orderu Orła Białego. W czasie kampanii wrześniowej (1939) uczestniczył w cywilnej obronie Warszawy jako noszowy. W sierpniu 1942 został żołnierzem Armii Krajowej. Pracował jako referent w Podwydziale „P” Wydziału Informacji Biura Informacji i Propagandy Komendy Głównej AK. Od września 1942 zaangażował się w działalność Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom „Żegota”. Zajmował się też współorganizowaniem pomocy dla uczestników powstania w getcie warszawskim w kwietniu 1943. Brał udział w powstaniu warszawskim, był redaktorem naczelnym czasopisma „Wiadomości z Miasta i Wiadomości Radiowe”. Po aresztowaniu 14 grudnia 1949 skazany na karę 8 lat pozbawienia wolności za szpiegostwo, 2 marca 1955 niewinny. Powrócił następnie do działalności publicystycznej, w sierpniu 1955 obejmując kierownictwo redakcji wydawnictw Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Uczestniczył w wielu konferencjach poświęconych m.in. problematyce zagłady Żydów i stosunkom polsko-niemieckim.</p>	<p style="text-align: center;">Powązki Wojskowe</p>  <p style="text-align: center;">FV-tuje-18</p>



## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
4.	<p><b>Dańko Krystyna</b> z domu Chłond (ur. 1917, zm. 6 sierpnia 2019), Sprawiedliwej wśród Narodów Świata (1998), Przed wybuchem II wojny światowej mieszkała w katolickiej rodzinie w Otwocku, gdzie uczęszczała do gimnazjum. Podczas II wojny światowej udzielała pomocy zaprzyjaźnionej żydowskiej rodzinie Kokoszków, która uciekła z getta w Otwocku (woj. mazowieckie) i ukrywała się w Celestynowie. Odwiedzała ich, zaopatrywała w niezbędne rzeczy i pieniądze, pośredniczyła w kontaktach między rodzicami a córką ukrywaną w Warszawie – dzięki jej pomocy cała rodzina przetrwała Holokaust. Ponadto, w jej rodzinnym domu w Otwocku ukrywała się 4-letnia żydowska dziewczynka, Jasia Kotowicz. Dzieckiem opiekowała się głównie starsza siostra Krystyny, Elżbieta. Po wojnie pracowała w delegaturze Bielskiej Fabryki Maszyn Włókienniczych „Befama”. 13 grudnia 1998 r. Krystyna Dańko została uhonorowana przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie tytułem Sprawiedliwej wśród Narodów Świata - była najstarszą Polką uhonorowaną tym tytułem. W 2013 roku została odznaczona przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.</p>	<p>Cmentarz Powązkowski</p>
5.	<p><b>Dobraczyński Jan</b> ps. literackie i dziennikarskie: Eugeniusz Kurowski, j.d., J.D. (ur. 20 kwietnia 1910 w Warszawie, zm. 5 marca 1994 tamże) – polski pisarz i publicysta, uczestnik kampanii wrześniowej i powstania warszawskiego, generał brygady, poseł na Sejm PRL I i IX kadencji, działacz katolicki i narodowy, członek Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju w 1949. Od 1941 pracował w Wydziale Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego. Podczas wojny był współpracownikiem Żegoty. Dzięki jego determinacji uratowano ok. 500–700 żydowskich dzieci. Jako oficer NOW i AK brał udział w powstaniu warszawskim, początkowo jako oficer sztabu Grupy „Północ” na Starym Mieście – kierował wtedy oddziałem Biura Informacji i Propagandy (BiP) Armii Krajowej. Po likwidacji Grupy „Północ” od 6 września kierował BiP-em na Mokotowie. Redagował też „Komunikat informacyjny” BiP. Został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Po kapitulacji przebywał w niemieckich obozach jenieckich w Bergen-Belsen, a następnie w Gross-born i Sandbostel.</p>	<p>Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">185-3-17</p>
6.	<p><b>Fogg Mieczysław</b>, właściwie Mieczysław Fogiel (ur. 30 maja 1901 w Warszawie, zm. 3 września 1990 tamże) – polski piosenkarz. W trwającej ponad 60 lat karierze wystąpił na blisko 16 tysiącach koncertów. Śpiewał w dwudziestu pięciu krajach Europy oraz w Brazylii, Izraelu, na Cejlonie, w ośrodkach polonijnych Nowej Zelandii, Australii i wielokrotnie w USA i Kanadzie. Był uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej w 1920 (ranny na froncie). Był żołnierzem Armii Krajowej, wziął udział w powstaniu warszawskim - otrzymał Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami. W okresie okupacji wspierał swoich żydowskich przyjaciół. W 1943 udzielił schronienia Ignacemu Singerowi (znany jako Iwo Wesby), kierownikowi muzycznemu kabaretu „Qui pro Quo”, który uciekł z getta warszawskiego wraz z żoną i ośmioletnią córką. Fogg ukrywał całą trójkę w swoim mieszkaniu Ukrywał w swoim mieszkaniu przyjaciela, Stanisława Tempła, inżyniera z Wilna, który pracował dla wytwórni płytowej oraz nauczyciel śpiewu oraz Stanisława Kopfa. Inny żydowski przyjaciel Fogga, Ignacy Zalcsztajn ukrył się w mieszkaniu dozorczy w kamienicy, w której mieszkał Fogg, a on dostarczał mu żywność i pieniądze.</p>	<p>Cmentary Bródnowski</p>  <p style="text-align: center;">10 A I 4-5</p>




## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
7.	<p><b>Grodzka-Gużkowska Magda</b> z domu <b>Rusinek</b> (ur. 7 stycznia 1925, zm. 6 stycznia 2014) – polska pisarka, terapeutka dzieci autystycznych i działaczka społeczna. Podczas II wojny światowej działała w konspiracji. Była członkiem grupy likwidacyjnej. Współpracowała też z "Żegotą". Zajmowała się uczeniem Żydów wyciągniętych z getta funkcjonowania w mieście oraz opiekowała się żydowskimi dziećmi ratowanymi przez Żegotę. Podczas Powstania służyła w batalionie AK "Kiliński" Po kapitulacji powstania trafiła do obozu w Lamsdorfie. Potem była w obozie Muhlbergu i Blankenheimie. Po wkroczeniu Amerykanów do Blankenheim została tłumaczką oficerów gen. Pattona. Po wyemigrowała do Wielkiej Brytanii, a potem do Kanady. Pracowała m.in. jako dozorczyń, fryzjerka, pielęgniarka, pomywaczka w rezydencji siostry króla Jerzego. W latach 70. powróciła do Polski. W latach 90. w jej mieszkaniu powstawała Polska Akcja Humanitarna. Z mężem Krzysztofem Gużkowskim prowadziła terapię dzieci autystycznych i ich rodzin. Jest autorką książek dotyczących autyzmu <i>Dziecko autystyczne. Dziennik terapeuty, Płacz bez łez</i> oraz autobiografii <i>Szczęściara</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Żydowski</p> 
8.	<p><b>Kamiński Aleksander</b> (ur. 28 stycznia 1903 w Warszawie, zm. 15 marca 1978 - pedagog, wychowawca, współtwórca metodyki zachowawczej, instruktor harcerski, harcmistrz, przewodniczący Prezydium Rady Naczelnej ZHP. Po kapitulacji stolicy kierował domem dziecka dla dzieci osieroconych podczas oblężenia Warszawy. W konspiracji od października 1939, członek Głównej Kwatery Szarych Szeregów oraz Służby Zwycięstwa Polski. Inicjator, organizator i następnie redaktor naczelny „Biuletynu Informacyjnego” - najważniejszego pisma konspiracyjnego w okupowanej Polsce. Od 1941 do wybuchu powstania warszawskiego był referentem kontrwywiadu Oddziału II Komendy Głównej ZWZ-AK. Udzielał pomocy członkom organizacji harcerskiej żydowskich i żydowskiego ruchu oporu. Autor jednej z najbardziej znanych książek okupowanej Warszawy – „Kamieni na szaniec” – która ukazała się po raz pierwszy w lipcu 1943 roku. Po wojnie pracował na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie od 1962 roku, do 1974 roku kierował Katedrą Pedagogiki Społecznej. 22 lutego 2008 został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.</p>	<p style="text-align: center;">Powązki Wojskowe</p>  <p style="text-align: center;">A 20-1-13</p>
9.	<p><b>Kielan Zofia</b> ps. "Zosia" (ur. 25 kwietnia 1925, zm. 13 marca 2015). Po wybuchu II wojny światowej podjęła naukę w Szkole Ogrodniczej, a przedmiotów zakazanych przez okupanta uczyła się na tajnych kompletach. Zaangażowała się również w konspiracyjne harcerstwo Szare Szeregi. Podczas powstania była w patrolu sanitarnym Zgrupowania Żywiciel Armii Krajowej, działającym na Żoliborzu i Marymoncie. Razem z rodziną udzielała pomocy Janinie (Janie) Prot (rocznik 1926) - córce naczelnego dyrektora Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących w Pionkach, legionisty i bliskiego współpracownika J. Piłsudskiego - Jana Prota (wcześniej Jana Berlinerblaua). Wybuch Powstania Warszawskiego zastał Janę, wówczas uczennicę Szkoły Pielęgniarskiej, u Kielanów na Żoliborzu. Razem z Zofią znalazła się w patrolu sanitarnym. W 1942 r. rodzina Kielanów przez dwa tygodnie opiekowała się także 7-letnią żydowską dziewczynką Romaną Laks. Po wojnie studiowała na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. W 1953 uzyskała stopień doktora, a w 1972 r. tytuł profesora. Dyrektor Instytutu Paleobiologii PAN w Warszawie.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Komunalny Północny</p> <p style="text-align: center;">W II 2 – 3 – 15</p>



## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
10.	<p><b>Kornecka Anna</b> z domu Iwanowska (ur. 23 sierpnia 1914 w Wilnie zm. 14 października 2017) – polska agrotechnik, działaczka sportowa na rzecz młodzieży szkolnej.. Dama Zakonu Rycerskiego Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie. Tytuł magistra inżyniera agrotechniki uzyskała w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Podczas okupacji niemieckiej w trakcie II wojny światowej wraz z matką, siostrą Ojca Heleną z Iwanowskich Skinderową i dzierżawcą Adolfem Danilewiczem, na prośbę ojca Wacława ukrywali w Rohaczowszczyźnie dwie kobiety pochodzenia żydowskiego: Marię Altberg-Arnoldową (1893–1995) i Emmę Altberg (1889–1983)<sup>[4]</sup>. Po aresztowaniu przez gestapo, Anna Kornecka więziona była w Lidzie. Po zakończeniu działań wojennych pracowała w Warszawie w ramach Wydziału Żywności United Nations Relief and Rehabilitation Administration oraz Misji FAO. Była również pracownikiem Katedry Żywienia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Instytutu Żywności i Żywienia<sup>[3]</sup>. W 2001 została wyróżniona medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Jej bracia, Stefan, Wacław i przyrodni brat Piotr, żołnierze Armii Krajowej polegli w 1944 roku. Odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.</p>	<p>Cmentarz Wolski</p>
11.	<p><b>Krahelska Wanda</b> ps. „Alina” (ur. 15 rudnia 1886 w Sawejkach (gmina Niedźwiedzica) k. Lachowicz, zm. 5 lutego 1968 w Warszawie) – działaczka Polskiej Partii Socjalistycznej, członkini Organizacji Bojowej PPS, plastyczka i wydawca. Odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami. 18 sierpnia 1906 brała udział w zamachu na generał-gubernatora warszawskiego Geоргija Skałonau. Od 1921 do 1932 przebywała wraz z mężem na placówkach dyplomatycznych w Finlandii, Belgii i Stanach Zjednoczonych. W 1939 należała do grona osób wspierających uchodźców żydowskich z Niemiec, którzy byli obywatelami polskimi. Podczas współpracowała z Polską Organizacją Demokratyczną. Ukrywała w swoim mieszkaniu i opiekowała się Felicją – wdową po Szymonie Askenazym, do jej śmierci w 1941. We wrześniu 1942 wraz z Zofią Kossak-Szczucką powołała – przy wsparciu Delegatury Rządu na Kraj – Społeczny Komitet Pomocy Ludności Żydowskiej, znany jako Komitet im. Konrada Żegoty. Osobiście pomagała też rodzinie Rosenbergów z Łodzi oraz lekarce z Lipców Schwarcowej, która uciekła z Umschlagplatzu w Warszawie.</p>	<p>Cmentarz Służewiecki</p> 
12.	<p><b>Lipiński Eryk</b> (ur. 12 lipca 1908 w Krakowie, zm. 27 września 1991) – polski karykaturzysta, satyryk, dziennikarz, grafik, autor plakatów i ilustracji książkowych, tekstów kabaretowych i felietonów, książek o karykaturze i satyrze. Założyciel tygodnika satyrycznego „Szpilki” i Muzeum Karykatury. Na początku okupacji trafił z ulicznej łapanki do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Do Warszawy wrócił pod koniec 1940 r. dzięki zabiegom żony i znajomego. Podczas wojny mieszkanie Eryka Lipińskiego i jego żony przy ul. Puławskiej 1 w Warszawie pełne było tymczasowych lokatorów, przebywali w nim uciekinierzy z getta, zanim znaleźli bezpieczne schronienie. Od wiosny 1940 r. do jesieni 1942 r. zatrzymywał się Jerzy Korabiowski, poeta, dziennikarz, aktor. W 1943 r. mieszkała plastyczka Olga Siemaszkowa. Z pomocy korzystali też Stanisław i Irena Kuczborscy. Lipiński wyrabiał Polakom, wśród nich wielu Żydom, fałszywe dokumenty, metryki i kenkarty. Kilka osób osobiście wyciągnął z getta. Złapany z fałszywą przepustką do getta, siedział 4 miesiące w mokotowskim więzieniu. W 1966 był inicjatorem i komisarzem Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie.</p>	<p>Powązki Wojskowe</p>  <p>A3 tuje -1-36</p>

## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
13.	<p><b>Loth Edward Karol</b> (ur. 3 sierpnia 1884 w Warszawie, zm. 15 września 1944 tamże) – polski anatom, antropolog i eugenik, doktor medycyny i filozofii, jeden z organizatorów i profesor Uniwersytetu Warszawskiego. W czasie okupacji był żołnierzem Armii Krajowej, pracował w Szpitalu Ujazdowskim i brał udział w tajnym nauczaniu. Prowadził wykłady w Prywatnej Szkole Zawodowej dla Pomocniczego Personelu Sanitarnego doc. Jana Zaorskiego, która była konspiracyjną formą tajnego Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Był bezpośrednio zaangażowany w udzielanie pomocy Żydom. Dzięki jego staraniom getto warszawskie opuścił dr Ludwik Stabholz, który od września 1939 r. miał zostać jego asystentem. Profesor osobiście dostarczył mu do getta fałszywe dokumenty. Jeszcze w getcie profesor Loth założył dr. Stabholzowi gipsowy opatrunek na nogę. Na tydzień przed wybuchem powstania w getcie Ludwik Stabholz został przemycony na „stronę aryjską”, gdzie w wynajętym mieszkaniu oczekiwały na niego żona i matka. Z uwagi na stale grożące niebezpieczeństwo, rodzina została przewieziona do miejscowości Miłosna nieopodal Warszawy. Zginął w Powstaniu Warszawskim wraz z żoną i córką pod gruzami kamienicy przy ul. Tenisowej na Mokotowie, pełniąc obowiązki chirurga w punkcie opatrunkowym.</p>	<p style="text-align: center;">Powązki Wojskowe</p>  <p style="text-align: center;">A27-12-24,25</p>
14.	<p><b>Newerly Igor</b>, także Igor Abramow, Jerzy Abramow, właściwie Igor Abramow-Newerly (ur. 24 marca 1903 w Zwierzyńcu, zm. 19 października 1987 w Warszawie) – polski pisarz i pedagog. Od 1925 rozpoczął w Warszawie działalność w ruchu wychowawczym, nawiązując m.in. kontakt z Januszem Korczakiem, w 1926 został jego sekretarzem. W 1932 przejął od Korczaka redakcję Małego Przeglądu, który redagował do 1939 r. Podczas okupacji czuł się w obowiązku pomagania Korczakowi i jego podopiecznym. Po zamknięciu bram getta, wzmógł pomoc, przysyłał żywność oraz środki finansowe na prowadzenie sierocińca. W swoim domu w latach 1941–1942 udzielił schronienia kilku dawnym współpracownikom z redakcji. Nocowali u niego m.in. Jakub Hersztajn oraz Renia Herszenfus. Pomógł także koledze z redakcji Lejzorowi Czarnobrodzie. Prowadził także działalność konspiracyjną, uczestniczył w produkcji broni dla potrzeb podziemia. Po aresztowaniu przez gestapo w nocy z 8 na 9 stycznia 1943 roku i osadzony na Pawiaku. Następnie był więziony w kilku obozach. W 1945 podjął działalność społeczno-wychowawczą. Pracował w Robotniczym Towarzystwie Przyjaciół Dzieci. Rozwinął także działalność literacką.</p>	<p style="text-align: center;">Powązki Wojskowe</p>  <p style="text-align: center;">C 21-7-8</p>
15.	<p><b>Raszeja Franciszek Paweł</b> (ur. 2 kwietnia 1896 w Chełmnie, zm. 21 lipca 1942 w Warszawie) – polski lekarz-ortopeda i nauczyciel akademicki. Podczas I wojny światowej został wcielony do armii niemieckiej, walczył na froncie wschodnim; wzięty do niewoli był przetrzymywany w Taszkencie. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej jako sanitariusz. W 1931 i został dyrektorem szpitala ortopedycznego w Swarzędzu. Po zakończeniu działań wojennych we wrześniu 1939 pracował jako lekarz w Warszawie (od grudnia 1939 był ordynatorem oddziału chirurgicznego szpitala PCK) i nauczał na tajnym Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Skontaktował się z przebywającym w warszawskim getcie profesorem Ludwikiem Hirszfildem i zorganizował akcje krwiodawstwa na rzecz ludności żydowskiej. 21 lipca 1942 udał się z przepustką do mieszkania w kamienicy przy ul. Chłodnej 26 na terenie getta, aby zająć się pacjentem. Tam został zamordowany przez gestapowców wraz ze swoim pacjentem Abe Gutnajerem, jego rodziną, dwoma żydowskimi lekarzami oraz pielęgniarką.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">108-6-6</p>

## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
16.	<p><b>Rusinek Magdalena</b> ps. "Magda" (ur. 7 stycznia 1925, zm. 6 stycznia 2014). W konspiracji od stycznia 1940 roku (należała do Dywizji Podhalańskiej podległej SZP). Pełniła służbę jako łączniczka, nosiła konspiracyjną prasę i sprzęt do powielania, przeprowadzała do punktów kontaktowych ludzi przerzucanych przez granicę, prowadziła nasłuch radiowy. Po aresztowaniach na Podhalu ukrywała się w Warszawie. W maju 1942 roku zdała maturę i rozpoczęła studia medyczne na tajnym uniwersytecie. W Warszawie działała w grupie dywersyjnej wykonującej wyroki polskich sądów podziemnych na zdrajcach i kolaborantach. Z koleżankami z organizacji „Żegota” pomagała ukrywającym się Żydom, ratowała żydowskie dzieci, przewoziła je w bezpieczne miejsca, organizowała pomoc medyczną i lekarstwa, dostarczała jedzenie i ubrania. Podczas Powstania - batalion "Kiliński" - 8. kompania III pluton. Po powstaniu w obozach: Stalag 344 Lamsdorf Stalag IV B Mühlberg. Po zakończeniu wojny wyjechała do Anglii, a potem do Kanady. Wróciła do Polski w 1974 r. i zaczęła się zajmować dziećmi autystycznymi, m.in. w poradni w Instytucie Psychiatrii i Neurologii. Odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.</p>	<p>Cmentarz Żydowski</p>
17.	<p><b>Sendlerowa Irena</b> Stanisława z domu Krzyżanowska, ps. „Jolanta” (ur. 15 lutego 1910 w Warszawie, zm. 12 maja 2008 tamże) – polska działaczka społeczna i charytatywna, w czasie II wojny światowej kierowniczką referatu dziecięcego Rady Pomocy Żydom przy Delegaturze Rządu na Kraj („Żegoty”). Ddama Orderu Orła Białego i Orderu Uśmiechu. Od początku okupacji niemieckiej zaangażowała się w niesienie pomocy Żydom. Wchodziła do getta nawet 2–3 razy dziennie, wносиła tam żywność, odzież, pieniądze i lekarstwa. Została koordynatorką i najbardziej aktywną uczestniczką akcji objęcia żydowskich dzieci działaniami prowadzonymi przez Referat Opieki Zamkniętej nad Dziećmi i Młodzieżą Wydziału Opieki i Zdrowia. We wrześniu 1943 została kierownikiem referatu dziecięcego „Żegoty”. W październiku 1943 została aresztowana przez Gestapo, jednak „Żegocie” udało się ją uwolnić. W czasie powstania warszawskiego była sanitariuszką w jednym z powstańczych punktów sanitarnych na Mokotowie. Po wojnie pracowała w opiece społecznej, administracji państwowej i średnim szkolnictwie medycznym. W latach 2007 i 2008 jej kandydatura została zgłoszona do Pokojowej Nagrody Nobla.</p>	<p>Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">54 – 4 - 22</p>
18.	<p><b>Śliwczyński Jerzy Piotr</b> (ur. 19 października 1922, zm. 2 stycznia 2012). Od 1 lutego 1940 pracował w Sądzie Grodzkim na ulicy Leszno w kancelarii komisarza sądowego Jana Rzymowskiego jako goniec. Z racji zawodu miał przepustkę do getta. Pozwalało mu to przenosić tam korespondencję, dokumenty i lekarstwa. W 1941 Śliwczyński pomógł opuścić getto doktorowi Józefowi Makowskiemu i jego rodzinie. Przez około półtora roku ukrywał w swoim mieszkaniu przy ul. Chałubińskiego 11/7 Ellę Perkiel (Elżbietę Zakrzewską), a przez ok. rok Celina Czech. Wyratował Ellę także z obozu przejściowego na ul. Skaryszewskiej, do którego trafiła po aresztowaniu. Śliwczyński pomagał także farmaceucie Jakubowi Kleniecowi z żoną i córką Rutą oraz Izie Biezuńskiej. Był żołnierzem Armii Krajowej. W 1944 został aresztowany i wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. Wtedy Ellą zaczął się opiekować ojciec Jerzego – Tadeusz. Śliwczyński po wojnie ukończył studia wyższe. Od 1991 do 2008 był prezesem Zarządu Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Był także wśród założycieli Komitetu dla Upamiętnienia Polaków Ratujących Żydów. W 2007 otrzymał Krzyż Kdorski Orderu Odrodzenia Polski.</p>	<p>Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">132 – 1 - 24</p>

## Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Lp	Nazwisko i imię	Cmentarz, zdjęcie i lokalizacja grobu
19.	<p><b>Śwital Stanisław</b> ps. "Wronowski", "Walerian" (ur. 2 stycznia 1900, zm. 10 lipca 1982) – lekarz. We wrześniu 1939 r. był komendantem szpitala wojskowego w Chełmie Lubelskim. Był żołnierzem AK, zastępcą Szefa Sanitarnego AK Warszawa-Śródmieście. Podczas wojny najpierw pracował jako kontroler sanitarny, a następnie jako lekarz Ośrodka Zdrowia i Opieki Zarządu Miejskiego. W kontakcie z dr. Januszem Korczakiem, pomagał organizować pomoc dla Żydów w getcie. W lecie 1943 r. przez kilka tygodni leczył poparzonego trzyletniego żydowskiego chłopca. Znalazł dla niego, a także dla jego matki, bezpieczne schronienie u jednego ze swoich przyjaciół. Odwiedzał ich i przynosił żywność. Po zakończeniu powstania prowadził niewielki szpital na Boernerowie. 15 listopada 1944 r. zgłosiła się do niego Alina Margolis, łączniczka Żydowskiej Organizacji Bojowej. Poprosiła o pomoc w ewakuacji bojowców ŻOB, którzy brali udział w powstaniu warszawskim i od czasu kapitulacji ukrywali się w piwnicy przy ul. Promyka. Dr Śwital zorganizował wyprawę ratunkową ze swoich pracowników. Akcja była udana, wszystkich udało się wyprowadzić z piwnicy. Po wojnie był kierownikiem Ośrodka Zdrowia oraz lekarzem okręgowym gminy Blizne - Jelonki</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">150 - 5 - 31</p>
20.	<p><b>Żabiński Jan</b> (ur. 8 kwietnia 1897 w Warszawie, zm. 26 lipca 1974 tamże) – polski zoolog, fizjolog, popularyzator zoologii, wieloletni dyrektor Ogrodu Zoologicznego w Warszawie, powstaniec warszawski. Od 1919 służył w odrodzonym Wojsku Polskim, był też uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej, za co po raz pierwszy został odznaczony Krzyżem Walecznych. Podczas wojny opustoszałe pomieszczenia Ogrodu Jan Żabiński wraz z żoną Antoniną wykorzystywali do ukrywania Żydów szmuglowanych z terenu warszawskiego getta. W ciągu trzech lat przez zoo przeszły setki uciekinierów, niektórzy z nich mieszkali w piwnicy modernistycznej willi dyrektora ogrodu, nazywanej willą „Pod Zwariowaną Gwiazdą”, w której mieszkali Żabińscy. Był żołnierzem Armii Krajowej ps. Franciszek, dosłużył się stopnia porucznika. W powstaniu warszawskim dowodził plutonem kompanii Kedywu „Kolegium C” w batalionie „Kiliński”. Po kapitulacji powstania jeniec Stalagu XI A Gross Lübars, Stalagu XI A Altengrabow, Stalagu X B Sandbostel i Oflagu X C Lübeck.</p>	<p style="text-align: center;">Cmentarz Powązkowski</p>  <p style="text-align: center;">212-III-4</p>